

Απόφαση 80 / 2018 (Δ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Αριθμός 80/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Ελένη Διονυσοπούλου, Σοφία Ντάντου, Γεώργιο Χοϊμέ και Ναυσικά Φράγκου, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 3 Μαρτίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσείοντος: Θ. Σ. του Ε., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Απόστολο Αποστολάκη, που δήλωσε στο ακροατήριο ότι ανακαλεί την από 28-2-2017 δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ και παρίσταται.

Των αναιρεσιβλήτων: 1) Α. Σ. του Γ., κατοίκου ... και 2) ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρίας με την επωνυμία "...", που εδρεύει στην ... και εκπροσωπείται νόμιμα, οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Ιωάννη Αρνέλλο.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 11-8-2011 αγωγή του ήδη αναιρεσείοντος, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Χανίων.

Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 183/2013 εν μέρει οριστική και 160/2014 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 76/2015 του Μονομελούς Εφετείου Κρήτης.

Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί ο αναιρεσείων με την από 21-3-2016 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, με Εισηγήτρια την Αρεοπαγίτη Ναυσικά Φράγκου, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσείοντος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης, ο πληρεξούσιος των αναιρεσιβλήτων την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά τη διάταξη του άρθρου 929 ΑΚ, εδ. α', "Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου, η αποζημίωση περιλαμβάνει, εκτός από τα νοσήλια και τη ζημία που έχει ήδη επέλθει, οτιδήποτε ο παθών θα στερείται στο μέλλον, ή θα ξοδεύει επιπλέον, εξαιτίας της αυξήσεως των δαπανών του". Στα νοσήλια περιλαμβάνεται κάθε δαπάνη που έγινε ή κρίθηκε αναγκαία να γίνει για την αποκατάσταση

της υγείας του θύματος, μεταξύ των οποίων και οι πλασματικές δαπάνες του παθόντος προσώπου για τις υπηρεσίες που του προσφέρουν οι οικείοι του, σε περίπτωση αδυναμίας του προς αυτοεξυπηρέτηση, και οι οποίες αποτελούν αποζημίωση που προβλέπεται από την ΑΚ 929, την ΑΚ 298 και την ΑΚ 930 εδ. γ' , για την ζημία που ο παθών υπέστη. Η αποζημίωση δε που αποδίδεται στον παθόντα προς αποκατάσταση της συγκεκριμένης ζημίας του, εξαρτάται από την ύπαρξη και το ύψος αυτής ταύτης της ζημίας, η οποία νοείται ως η διαφορά της περιουσίας του παθόντος πριν και μετά το ατύχημα, η οποία είναι μετρήσιμη και εξαρτάται από τις αποδείξεις και συνεπώς δεν επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια του δικάζοντος δικαστού, ως εκ τούτου στην περίπτωση της ΑΚ 930 εδ. γ' δεν τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της αναλογικότητας.

Με το πρώτο μέρος του πρώτου λόγου αναιρέσεως ο αναιρεσείων παραπονείται ότι το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ, διότι το ύψος της αποζημίωσης για τις πλασματικές δαπάνες που επιδικάστηκε υπερβαίνει τα ακραία όρια της διακριτικής ευχέρειας, παραβιάζοντας την αρχή της αναλογικότητας κατ' άρθρο 25 Συντ. καθώς και τα άρθρα 6 § 1, 8 § 2, 9 § 2 και 10 § 2 της Διεθνούς Συμβάσεως της Ρώμης (ΕΣΔΑ). Όμως επειδή όπως προαναφέρθηκε ο καθορισμός από το Δικαστήριο της αποζημιώσεως για τις πλασματικές δαπάνες, δεν επαφύεται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου η οποία σταθμίζεται από την αρχή της αναλογικότητας, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως κατά το πρώτο μέρος του είναι αβάσιμος και πρέπει ν' απορριφθεί. Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 19 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από τη διάταξη αυτή, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παρ. 3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο παρών λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας) ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλλθηκε ή την άρνησή της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία). Για να είναι ορισμένος ο λόγος αυτός πρέπει να διαλαμβάνονται στο αναιρετήριο: α) οι πραγματικές παραδοχές της απόφασης ή μνεία ότι αυτή δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, β) ο ισχυρισμός (αγωγικός, ένσταση) και τα περιστατικά που προτάθηκαν για την θεμελίωσή του, ως προς τον οποίο η έλλειψη, η ανεπάρκεια ή η αντίφαση και η σύνδεσή του με το διατακτικό και γ) εξειδίκευση του σφάλματος του δικαστηρίου, δηλαδή, αν πρόκειται για παντελή έλλειψη αιτιολογίας, μνεία μόνο τούτου, αν πρόκειται για ανεπαρκή αιτιολογία, ποία επιπλέον περιστατικά έπρεπε να αναφέρονται ή ως προς τι υπάρχει έλλειψη νομικού χαρακτηρισμού και, αν πρόκειται για αντιφατικές αιτιολογίες, ποιες είναι αυτές, σε τι συνίσταται η αντίφαση και από πού προκύπτει. Δεν έχει, όμως, εφαρμογή η παραπάνω διάταξη, όταν οι ελλείψεις ανάγονται στην εκτίμηση των αποδείξεων και, ιδίως, στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του πορίσματος που εξάγεται απ' αυτές, γιατί στην κρίση του αυτή το δικαστήριο προβαίνει ανέλεγκτα κατά το άρθρο 561 παρ. 1 του ΚΠολΔ, εκτός αν δεν είναι σαφές και πλήρες το πόρισμα και για τον λόγο αυτόν γίνεται αδύνατος ο αναίρετικός έλεγχος. Δηλαδή, μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς και όχι γιατί αποδείχτηκε ή γιατί δεν αποδείχθηκε. Τα επιχειρήματα του δικαστηρίου που σχετίζονται με την εκτίμηση των αποδείξεων δεν συνιστούν παραδοχές, με βάση τις οποίες διαμορφώνεται το αποδεικτικό πόρισμα και, συνεπώς, δεν αποτελούν "αιτιολογία" της απόφασης, ώστε, στο πλαίσιο της υπόψη διάταξης του άρθρου 559 αριθμ. 19 του ΚΠολΔ, αυτή να επιδέχεται μομφή για αντιφατικότητα ή ανεπάρκεια, ενώ δεν δημιουργείται ο ίδιος λόγος αναίρεσης ούτε εξαιτίας του ότι το δικαστήριο δεν αναλύει ιδιαιτέρως και διεξοδικά τα επιχειρήματα των διαδίκων που δεν συνιστούν αυτοτελείς ισχυρισμούς, οπότε ο σχετικός

λόγος αναίρεσης είναι απαράδεκτος. Τέλος, από τη διάταξη του άρθρου 561 παρ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι η εκτίμηση από το δικαστήριο της ουσίας των πραγματικών περιστατικών, εφόσον δεν παραβιάστηκαν με αυτά κανόνες ουσιαστικού δικαίου, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί, ή εφόσον η εκτίμησή τους δεν ιδρύει λόγους αναίρεσης από τους αριθμούς 19 και 20 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ, είναι από τον Άρειο Πάγο ανέλεγκτη και, επομένως, ο αντίστοιχος λόγος αναίρεσης, από το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει ότι δεν συντρέχει καμία από τις προαναφερόμενες εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι απαράδεκτος, καθόσον πλήττεται πλέον η ουσία της υπόθεσης που δεν υπόκειται σε ανααιρετικό έλεγχο. Στην προκειμένη περίπτωση, το Μονομελές Εφετείο Κρήτης με την προσβαλλόμενη 76/2015 απόφασή του δέχθηκε ανέλεγκτα ως προς το είδος και την έκταση του τραυματισμού του αναιρεσιζήτοντος καθώς και ως προς το ύψος της αποζημιώσεώς του για τις πλασματικές δαπάνες για τις υπηρεσίες, που του πρόσφεραν οι οικείοι του, λόγω αδυναμίας του προς αυτοεξυπηρέτηση, τα εξής: "Αποδείχθηκε επίσης, ότι αποτέλεσμα του ατυχήματος ήταν να τραυματισθεί ο ενάγων και συγκεκριμένα, να υποστεί συντριπτικό κάταγμα κοτύλης δεξιά. Αμέσως μετά το ατύχημα μεταφέρθηκε στο Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Χανίων "Ο Άγιος Γεώργιος", όπου παρέμεινε νοσηλευόμενος από τις 14-3-2010 μέχρι τις 3-5-2010, δηλαδή για 51 ημέρες. Στο νοσοκομείο υπεβλήθη σε συντηρητική θεραπεία με σκελετική έλξη, η οποία διήρκεσε τις πρώτες 45 ημέρες της νοσηλείας του, προκειμένου να αναταχθούν τα οστά της κοτύλης. Κατά την έξοδό του από το νοσοκομείο, του συνεστήθη από τους θεράποντες ιατρούς του περαιτέρω κλινοστατισμός και ακολούθως, βάδιση με μικρή φόρτιση ενώ γνωματεύθηκε απ' αυτούς ότι θα ήταν ανίκανος προς εργασία για ένα έτος από το ατύχημα. Στις 2-8-2010, ο ενάγων εξετάσθηκε από την Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Χανίων, η οποία με την υπ' αριθμ. .../2-8-2010 γνωμάτευσή της τον έκρινε ανίκανο προς εργασία μέχρι τις 29-9-2010. Στις 13-12-2010, ο ενάγων εξετάσθηκε στο παραπάνω νοσοκομείο και διαγνώσθηκε ότι το κάταγμά του είχε πορωθεί αλλά συνεπεία αυτού είχε εμφανίσει οστεοαρθρίτιδα του ισχίου με επώδυνη δυσκαμψία και ανεπάρκεια των γλουτιαίων μυών λόγω της παρατεταμένης ακινησίας. Κατά το διάστημα της νοσηλείας του στο νοσοκομείο, ο ενάγων δε μπορούσε να αυτοεξυπηρετηθεί καθόλου, διότι ήταν ακινητοποιημένος στο κρεβάτι λόγω του μηχανισμού έλξης που είχε τοποθετηθεί στο δεξιό πόδι του.

Συνεπώς, είχε ανάγκη από τις υπηρεσίες αποκλειστικής νοσοκόμας επί 16 ώρες ημερησίως. Και μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο όμως, ο ενάγων δε μπορούσε να αυτοεξυπηρετηθεί πλήρως, μέχρι τις 30-8-2010. Κατά το διάστημα αυτό (από 4-5-2010 έως 30-8-2010), κατά το οποίο παρέμεινε νοσηλευόμενος στην οικία του, είχε επίσης ανάγκη από τις υπηρεσίες τρίτου προσώπου για να φροντίζει τη διατροφή του, την ατομική του καθαριότητα, να τον βοηθά να μετακινείται, να αλλάζει ενδύματα, να διεκπεραιώνει για λογαριασμό του διάφορες εργασίες κ.λπ.. Όλες οι παραπάνω υπηρεσίες, τόσο εντός του νοσοκομείου όσο και στη συνέχεια, παρασχέθηκαν στον ενάγοντα οικειοθελώς, χωρίς αξίωση αμοιβής, από τη μητέρα του Μ. χήρα Ε. Σ. και την αδελφή του Μ. Σ. του Ε. με τις οποίες διέμενε στην ίδια οικία. Οι υπηρεσίες αυτές, λαμβανομένων υπόψη της φύσης, της έκτασης και της διάρκειάς τους καθώς και των αναγκών του ενάγοντος οι οποίες μειώνονταν με την πάροδο του χρόνου, καθώς η υγεία του βελτιωνόταν και αυτός ανακτούσε σταδιακά τις δυνάμεις του, αποτιμώνται για μεν το διάστημα της νοσηλείας του στο νοσοκομείο στο συνολικό ποσό των 5.100 ευρώ (51 ημέρες x 100 ευρώ την ημέρα = 5.100 ευρώ), όπως βάσιμα ισχυρίζεται με την αγωγή του, για δε το διάστημα της νοσηλείας του στην οικία του στο συνολικό ποσό των 2.200 ευρώ και δη, σε 1.400 ευρώ για το διάστημα από 4-5-2010 έως 3-7-2010 (ήτοι, 2 μήνες x 700 ευρώ το μήνα = 1.400 ευρώ), σε 500 ευρώ για το διάστημα από 4-7-2010 έως 3-8-2010 και σε 300 ευρώ για το διάστημα από 4-8-2010 έως 30-8-2010. Συνολικά δηλαδή, οι υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στον ενάγοντα για όλο το επίδικο χρονικό διάστημα (από 14-3-2010 έως 30-8-2010) αποτιμώνται στο ποσό των 7.300 ευρώ (ήτοι, 5.100 + 2.200 = 7.300 ευρώ), το οποίο θα

κατέβαλε οπωσδήποτε αυτός, αν στη θέση της μητέρας του και της αδελφής του προσελάμβανε άλλο πρόσωπο προς παροχή των ίδιων υπηρεσιών, απορριπτομένου του σχετικού ισχυρισμού του για το επιπλέον ποσό ως ουσιαστικά αβάσιμου. Επομένως, ο ενάγων υπέστη εκ της ανωτέρω αιτίας ζημία ίση με το εν λόγω ποσό των 7.300 ευρώ, το οποίο υποχρεούνται να του καταβάλουν οι εναγόμενοι ως αποζημίωση, διότι το γεγονός ότι η μητέρα του και η αδελφή του, για χάρη του ίδιου και μόνο, δεν αξίωσαν απ' αυτόν αμοιβή για τις προαναφερόμενες υπηρεσίες τους, δεν απαλλάσσει τους εναγόμενους από τη σχετική υποχρέωσή τους (άρθρο 930 παρ. 3 Α.Κ.). Έσφαλε λοιπόν, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο ως προς τη συγκεκριμένη αξίωση του ενάγοντος, όπως εν μέρει βάσιμα ισχυρίζονται οι εκκαλούντες της υπό κρίση δεύτερης έφεσης, διότι, κατόπιν κακής εκτίμησης των αποδείξεων, επεδίκασε στον ενάγοντα για την ανωτέρω αιτία με την εκκαλούμενη υπ' αριθμ. 183/2013 απόφασή του, το συνολικό ποσό των 17.000 ευρώ, ήτοι μεγαλύτερο ποσό κατά 9.700 ευρώ από αυτό που αποδείχθηκε ότι δικαιούται σύμφωνα με τα προαναφερόμενα (ήτοι, $17.000 - 7.300 = 9.700$ ευρώ)". Κρίνοντας έτσι το Εφετείο δεν παραβίασε εκ πλάγιου τις προαναφερόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 297, 298, 929 και 930 εδ. γ' ΑΚ, αλλά διέλαβε στην απόφασή του επαρκείς, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες ως προς το είδος και την έκταση του τραυματισμού του αναιρεσείοντος, το μέγεθος και την χρονική διάρκεια της αδυναμίας του να αυτοεξυπηρετηθεί κατά τα χρονικά διαστήματα της παραμονής του στο Νοσοκομείο αλλά και στην οικία του, το είδος των σχετικών προς τις ανάγκες του υπηρεσιών, που του προσέφεραν οι οικείοι του, καθώς και τον τρόπο υπολογισμού της αποζημιώσεώς του για τις πλασματικές υπηρεσίες αυτών. Επομένως είναι αβάσιμες οι αιτιάσεις οι οποίες αποδίδονται στην προσβαλλομένη απόφαση με τον σχετικό πρώτο λόγο κατά το δεύτερο μέρος, ο οποίος πρέπει ν' απορριφθεί.

Κατά το άρθρο 559 αριθ. 20 ΚΠολΔ, αναιρείται η απόφαση αν το δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο εγγράφου με το να δεχθεί πραγματικά γεγονότα προφανώς διαφορετικά από εκείνα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό. Παραμόρφωση υπάρχει όταν το δικαστήριο κάνει διαγνωστικό λάθος (εσφαλμένη ανάγνωση) και αποδίδει σε ορισμένο αποδεικτικό έγγραφο, με την έννοια των άρθρων 339 και 432 επ. του ΚΠολΔ, περιεχόμενο διαφορετικό από το πραγματικό, όχι όμως, όταν, εκτιμώντας το έγγραφο ως αποδεικτικό μέσο, προβαίνει στην εκτίμηση του περιεχομένου του, δηλαδή σε αποδεικτική αξιολόγησή του, και αυτό γιατί δεν είναι εφικτή η εξακρίβωση της ιδιαίτερης αποδεικτικής σημασίας του εγγράφου, παρά μόνο με την εκτίμηση και των άλλων αποδεικτικών μέσων, που συνεκτιμήθηκαν με αυτό, η οποία, όμως, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, σύμφωνα με το άρθρο 561 παρ. 1 του ΚΠολΔ. Η παραμόρφωση πρέπει να είναι προφανής και το έγγραφο να προσκομίζεται για την απόδειξη ουσιώδους ισχυρισμού, ενώ το δικαστήριο πρέπει να μόρφωσε τη γνώμη του αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από το περιεχόμενο του εγγράφου που παραμόρφωσε, σε διαφορετική δε περίπτωση ο ίδιος λόγος αναίρεσης είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

Με τον πρώτο λόγο αναίρεσε κατά το τρίτο μέρος ο αναιρεσείων αιτιάται ότι το Εφετείο με την προσβαλλομένη απόφαση παραβίασε την διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 20 ΚΠολΔ, διότι προέβη σε παραμόρφωση των από 13-12-2010, 16-2-2011 και 21-3-2013 ιατρικών γνωματεύσεων όσον αφορά την κρίση του κατά τον καθορισμό της αποζημιώσεως για τις πλασματικές δαπάνες του από τις υπηρεσίες που του προσέφεραν οι συγγενείς του κατά το διάστημα που αδυνατούσε να αυτοεξυπηρετηθεί στην οικία του. Με την προσβαλλομένη απόφαση κατά το μέρος που ενδιαφέρει για την έρευνα της βασιμότητας του εξεταζομένου αναιρετικού λόγου έγινε δεκτό, κατά πιστή μεταφορά, ότι "οι κρίσεις του Δικαστηρίου αναφορικά με τη βαρύτητα του τραυματισμού του ενάγοντος, την αναπηρία του και την ικανότητά του προς εργασία και αυτοεξυπηρέτηση σχηματίσθηκαν μετά από συνεκτίμηση όλων των

αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίσθηκαν, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτά και των από 13-12-2010, 16-2-2011 και 21-3-2013 ιατρικών γνωματεύσεων καθώς και της υπ' αριθμ. ...-6-2011 γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής του Τμήματος Υγείας - Πρόνοιας Νομού Χανίων (άρθρο 165 ν. 3528/ 2007), περί των οποίων γίνεται εκτενής αναφορά στα δικόγραφα του ενάγοντος". Εφόσον λοιπόν στην προκειμένη περίπτωση, η κρίση του Εφετείου σχηματίστηκε από την συνεκτίμηση όλων των προσκομισθέντων αποδεικτικών μέσων συμπεριλαμβανομένων και των ανωτέρω εγγράφων, ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος και πρέπει ν' απορριφθεί.

Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως ο αναιρεσείων αιτιάται ότι το Εφετείο, με την προσβαλλομένη απόφαση παραβίασε τις διατάξεις του άρθρου 559 αριθ. 1, 19 και 20, όσον αφορά την κρίση του με την οποία απέρριψε το κονδύλιο των διαφυγόντων κερδών από 9-3-2011 έως 30-3-2015. Το Εφετείο με την προσβαλλομένη απόφαση δέχθηκε τα εξής όσον αφορά το ενδιαφέρον μέρος της για την έρευνα της βασιμότητας του παρόντος αναιρετικού λόγου: "Κατά το χρόνο του ατυχήματος, ο ενάγων ήταν ηλικίας 34 ετών και εργαζόταν εποχιακά ως σερβιτόρος, κατά τη θερινή τουριστική περίοδο κάθε έτους και συγκεκριμένα, από τις αρχές Μαΐου μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου, στο ξενοδοχειακό συγκρότημα με την ονομασία "...", το οποίο βρίσκεται στο ... του Νομού Χανίων, με εργοδότη την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία "... Α.Ε.". Οι συμφωνηθείσες ετήσιες αποδοχές του, αυτές δηλαδή που ελάμβανε για ολόκληρη τη θερινή τουριστική περίοδο της απασχόλησής του και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η αναλογία στο δώρο Χριστουγέννων καθώς και το επίδομα και η αποζημίωση άδειας, ανήρχοντο σε 7.351,17 ευρώ. Εκτός όμως, από τις συμφωνηθείσες αποδοχές του, ο ενάγων εισέπραττε καθημερινά από τη συγκεκριμένη απασχόλησή του και φιλοδωρήματα από τους πελάτες του ξενοδοχείου, τα οποία κατά μέσο όρο ανέρχονταν μηνιαίως σε 500 ευρώ, δεδομένου ότι το ξενοδοχείο αυτό υπάγεται στα πολυτελή καταλύματα και φιλοξενεί κυρίως αλλοδαπούς τουρίστες (Άγγλους, Σκανδιναβούς κ.λπ.) υψηλού εισοδηματικού επιπέδου, ενώ κατά το μήνα Οκτώβριο που ο ενάγων εργαζόταν λιγότερες ημέρες, τα φιλοδωρήματα ανέρχονταν κατά μέσο όρο σε 200 ευρώ (όπως και ο ίδιος αναφέρει στην αγωγή). Έτσι, ο ενάγων για όλη τη θερινή τουριστική περίοδο κάθε έτους εισέπραττε από τα φιλοδωρήματα 2.700 ευρώ κατά μέσο όρο (ήτοι, 500 ευρώ x 5 μήνες = 2.500 ευρώ + 200 ευρώ = 2.700 ευρώ). Λόγω του τραυματισμού του όμως, αποδείχθηκε ότι, αυτός κατέστη ανίκανος προς εργασία για χρονικό διάστημα ενός έτους από το ατύχημα και συνεπώς, απώλεσε τα εισοδήματα που θα απεκόμιζε κατά πάσα πιθανότητα και σύμφωνα με τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων από την προαναφερόμενη εργασία του, τα οποία ανέρχονται σε 7.351,17 ευρώ πλέον 2.700 ευρώ από τα φιλοδωρήματα και συνολικά σε 10.051,17 ευρώ (ήτοι, 7.351,17 + 2.700 = 10.051,17 ευρώ). Σημειώνεται εδώ, ότι το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δεν συμπεριέλαβε στα απολεσθέντα εισοδήματα του ενάγοντος και το επίδομα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ., για το οποίο απέρριψε τη σχετική αξίωσή του ως ουσιαστικά αβάσιμη και συνεπώς, ο οικείος λόγος της δεύτερης υπό κρίση έφεσης με τον οποίο οι εκκαλούντες ισχυρίζονται ότι επιδικάσθηκε εσφαλμένα στον ενάγοντα αποζημίωση και για την απώλεια του επιδόματος ανεργίας, κρίνεται απορριπτέος ως αβάσιμος. Αποδείχθηκε επίσης, ότι ο ενάγων λόγω της προαναφερόμενης ανικανότητάς του προς εργασία, έλαβε ως επιδότηση από το Ι.Κ.Α. όπου ήταν ασφαλισμένος, για το χρονικό διάστημα από 14-3-2010 έως 8-3-2011, το συνολικό ποσό των 8.188 ευρώ. Επομένως, η αποζημίωση την οποία δικαιούται να λάβει από τους εναγόμενους για την ανωτέρω αιτία, μετά την αφαίρεση του ποσού αυτού των 8.188 ευρώ κατά το οποίο μεταβιβάσθηκε η σχετική αξίωσή του στο Ι.Κ.Α., ανέρχεται σε 1.863,17 ευρώ (ήτοι, 10.051,17 - 8.188 = 1.863,17 ευρώ). Ορθά επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη υπ' αριθμ. 183/2013 απόφασή του επιδίκασε στον ενάγοντα ως αποζημίωση λόγω της ανικανότητάς του προς εργασία για το διάστημα από 14-3-2010 έως 8-3-2011 το ποσό των 1.863,17 ευρώ, απορριπτομένου του σχετικού ισχυρισμού της δεύτερης έφεσης

ως ουσιαστικά αβάσιμου. Όμως, η σχετική με τα διαφυγόντα κέρδη αξίωση του ενάγοντος για το επιπλέον του προαναφερομένου ποσό κρίνεται απορριπτέα ως ουσιαστικά αβάσιμη, διότι δεν αποδείχθηκε ότι η ανικανότητά του προς εργασία λόγω του τραυματισμού του διήρκεσε περισσότερο από ένα έτος ούτε ότι η οστεοαρθρίτιδα που του εμφανίσθηκε και η ανεπάρκεια των γλουτιαίων μυών του, η οποία αποκαταστάθηκε σταδιακά, όταν άρχισε να κινείται (από το Σεπτέμβριο του έτους 2010), ήταν τέτοιας φύσης και έκτασης που τον ανάγκαζαν να κουτσαίνει, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται με την αγωγή και συνεπώς, η επικαλούμενη μη απασχόλησή του με το επάγγελμα του σερβιτόρου κατά τις θερινές τουριστικές περιόδους των ετών 2011 έως και 2014, δεν συνδέεται αιτιωδώς με τον τραυματισμό του από το ένδικο ατύχημα. Υπό τις άνω παραδοχές, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο το οποίο με την εκκαλούμενη υπ' αριθμ. 160/2014 απόφασή του επιδίκασε στον ενάγοντα ως αποζημίωση το συνολικό ποσό των 40.204,68 ευρώ, λόγω της ανικανότητάς του προς εργασία για το χρονικό διάστημα από 9-3-2011 έως 30-3-2015, έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων, όπως βάσιμα ισχυρίζονται οι εκκαλούντες της υπό κρίση δεύτερης έφεσης... Σημειώνεται εδώ, ότι οι προαναφερόμενες κρίσεις του Δικαστηρίου αναφορικά με τη βαρύτητα του τραυματισμού του ενάγοντος, την αναπηρία του και την ικανότητά του προς εργασία και αυτοεξυπηρέτηση σχηματίσθηκαν μετά από συνεκτίμηση όλων των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίσθηκαν, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτά και των από 13-12-2010, 16-2-2011 και 21-3-2013 ιατρικών γνωματεύσεων καθώς και της υπ' αριθμ. ...-6-2011 γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής του Τμήματος Υγείας - Πρόνοιας Νομού Χανίων (άρθρο 165 ν. 3528/2007), περί των οποίων γίνεται εκτενής αναφορά στα δικόγραφα του ενάγοντος". Με τις παραπάνω παραδοχές το Εφετείο δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια της διατάξεως του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, διότι δεν δέχθηκε ως προϋποθέσεις για την εφαρμογή του νόμου διαφορετικές από τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις των άρθρων 297, 298 και 929 ΑΚ, η εκτίμηση πως πιθανόν, η οστεοαρθρίτιδα να οδηγήσει στο μέλλον σε ανικανότητα προς εργασία δεν αποτελεί αντίφαση, ούτε παραβιάζει εκ πλαγίου τη διάταξη του άρθρου 929 ΑΚ, η αξιολόγηση των αποδείξεων δεν ιδρύει τις πλημμέλειες εκ των διατάξεων των άρθρων 559 αρ. 1 και 19 ΚΠολΔ και η εκ μέρους του δικαστηρίου εκτίμηση του περιεχομένου εγγράφων κατά τρόπο διαφορετικό από εκείνον που θεωρεί ο αναιρεσείων ορθό, δεν ιδρύει τον εκ της διατάξεως του άρθρου 559 αριθ. 20 ΚΠολΔ λόγο αναιρέσεως. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως κατά το πρώτο, δεύτερο και τρίτο μέρος του είναι απαράδεκτος και πρέπει ν' απορριφθεί.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ, "η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του". Ως "αναπηρία" θεωρείται κάποια έλλειψη της σωματικής, νοητικής ή ψυχικής ακεραιότητας του προσώπου, ενώ ως "παραμόρφωση" νοείται κάθε ουσιώδη αλλοίωση της εξωτερικής εμφάνισης. Περαιτέρω, ως "μέλλον" νοείται η επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη του προσώπου. Για τη θεμελίωση της αυτοτελούς αυτής αξίωσης απαιτείται να συντρέξουν περιστατικά πέρα από εκείνα που απαιτούνται για τη θεμελίωση αξιώσεων με βάση τις ΑΚ 929 και 932, τα οποία συνθέτουν την έννοια της αναπηρίας ή της παραμόρφωσης που επιδρά στο μέλλον του παθόντος, δηλαδή να συντρέξουν ιδιάζοντα περιστατικά, από τα οποία θα πρέπει να προκύπτουν οι ιδιαίτεροι λόγοι και τρόποι, εξαιτίας των οποίων επέρχονται δυσμενείς συνέπειες στην οικονομική πλευρά της μελλοντικής ζωής του. Πάντως, προέχον και κρίσιμο είναι το γεγονός της αναπηρίας ή παραμόρφωσης, ως βλάβης του σώματος ή της υγείας του προσώπου, ως αυτοτελούς έννομου αγαθού, που απολαύει και συνταγματικής προστασίας (άρθρο 21 παρ. 3 και 6 του Συντάγματος). Η αναπηρία ή παραμόρφωση πρέπει να είναι μόνιμη και διαρκής. Το ποσό του επιδικαζόμενου, κατά την ΑΚ 931, ευλόγου χρηματικού ποσού εξευρίσκεται, κατ' αρχήν, με βάση το είδος και τις συνέπειες της αναπηρίας ή παραμόρφωσης αφενός και την ηλικία και το

βαθμό υπαιτιότητας του παθόντος αφετέρου. Είναι πρόδηλο ότι η αξίωση από το άρθρο 931 ΑΚ είναι διαφορετική από εκείνες των άρθρων 929 και 932 του ίδιου Κώδικα για διαφυγόντα εισοδήματα του παθόντος που, κατ' ανάγκη, συνδέεται με επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης περιουσιακής ζημίας, εξαιτίας της ανικανότητας του παθόντος προς εργασία και για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, αντίστοιχα. Είναι αυτονόητο ότι όλες οι παραπάνω αξιώσεις δύνανται να ασκηθούν είτε σωρευτικά, είτε μεμονωμένα, αφού πρόκειται για αυτοτελείς αξιώσεις και η θεμελίωση καθέμιας από αυτές δεν προϋποθέτει αναγκαίως την ύπαρξη μίας των λοιπών. Στην κρινόμενη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, αναφορικά με την κατ' άρθρ. 931 ΑΚ αξίωση του πρώτου των αναιρεσιβλήτων, όπως προκύπτει από την παραδεκτή, κατ' άρθρ. 561 παρ. 2 ΚΠολΔ, επισκόπησή της, δέχθηκε τα εξής: "Στην προκειμένη περίπτωση, η οστεοαρθρίτιδα που εμφανίσθηκε στον ενάγοντα, ως απότοκος του τραυματισμού του, αποτελεί μια μορφή μερικής αναπηρίας, διότι συνεπάγεται τη μόνιμη υποβάθμιση της λειτουργικότητας της αρθρώσεως του δεξιού ισχίου του και παρότι δεν έχει επηρεάσει την ικανότητά του προς εργασία, είναι δυνατό στο μέλλον και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, να επιδράσει δυσμενώς στην επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική του εξέλιξη, διότι ένα από τα συμπτώματά της είναι ο πόνος κατά τη βάδιση ή τη στήριξη του βάρους του σώματος στο πάσχον πόδι, ο οποίος δυσκολεύει τις κινήσεις του και υπό το δεδομένο του ανταγωνισμού που υπάρχει στον επαγγελματικό - οικονομικό τομέα, μια τέτοια επιβάρυνση της υγείας του αποτελεί αρνητικό στοιχείο στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα σε περιόδους γενικευμένης οικονομικής δυσχέρειας. Όμως, ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι το δεξιό πόδι του έχει υποστεί μόνιμη παραμόρφωση κρίνεται απορριπτέος ως ουσιαστικά αβάσιμος, αφού δεν αποδείχθηκε ότι εξαιτίας του τραυματισμού του έχει αλλοιωθεί -και μάλιστα ουσιαστικά- η εξωτερική εμφάνιση του δεξιού ποδιού του, ώστε να επιδρά τούτο κατά τις αντιλήψεις της ζωής, στο επαγγελματικό ή κοινωνικό μέλλον του, δεδομένου άλλωστε ότι αυτός δεν χειρουργήθηκε στο πόδι του, ώστε να φέρει κάποια ουλή ενώ η μυϊκή ατροφία που του εμφανίσθηκε από την παρατεταμένη ακινησία ήταν πρόσκαιρη και αποκαταστάθηκε σταδιακά, όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω.

Συνεπώς, ο ενάγων δικαιούται, μόνο για την προαναφερόμενη "μερική αναπηρία του και όχι για την επικαλούμενη παραμόρφωση του ποδιού του", της χρηματικής παροχής που προβλέπεται στο άρθρο 931 του Α.Κ., η οποία κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου, ανέρχεται στο εύλογο ποσό των 10.000 ευρώ, λαμβανομένων υπόψη του είδους και του βαθμού της αναπηρίας του, της ηλικίας του, της επαγγελματικής του ενασχόλησης και των κλίσεων και επιθυμιών του. Έσφαλε επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλούμενη υπ' αριθμ. 183/2013 απόφασή του επεδίκασε στον ενάγοντα για την ανωτέρω αιτία (πρόσθετη αποζημίωση του άρθρου 931 Α.Κ.) 30.000 ευρώ, δηλαδή μεγαλύτερο ποσό κατά 20.000 ευρώ (ήτοι, $30.000 - 10.000 = 20.000$) από αυτό που αποδείχθηκε ότι δικαιούται σύμφωνα με τα προαναφερόμενα και ως εκ τούτου, πρέπει να γίνουν εν μέρει δεκτοί οι σχετικοί με το παραπάνω κεφάλαιο λόγοι της δεύτερης έφεσης και της αντέφεσης και να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος ο αντίστοιχος λόγος της πρώτης έφεσης με τον οποίο ο εκκαλών - ενάγων επιδιώκει την εξαφάνιση της εκκαλουμένης, ούτως ώστε να του επιδικασθεί ολόκληρο το ποσό των 100.000 ευρώ που ζήτησε με την αγωγή του για την ίδια αιτία". Όμως το Εφετείο κατά τον καθορισμό του ύψους της χρηματικής αυτής παροχής παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας και υπερέβη τα ακραία όρια της διακριτικής του ευχέρειας, καθόσον το ποσό τούτο, κατά την κοινή πείρα, τη δικαστηριακή πρακτική και τη συνείδηση για το δίκαιο, είναι κατώτερο και μάλιστα καταφανώς, εκείνων που συνήθως επιδικάζονται σε παρόμοιες περιπτώσεις για την επιδίκαση χρηματικής παροχής, κατ' άρθρ. 931 ΑΚ, ενόψει και των ανέλεγκτων αναιρετικά παραδοχών της προσβαλλομένης απόφασης ότι η οστεοαρθρίτιδα που εμφανίστηκε στον ενάγοντα, ως απότοκος του τραυματισμού του, αποτελεί μια μορφή μερικής

αναπηρίας, η οποία στο μέλλον θα επιδράσει δυσμενώς στην επαγγελματική του εξέλιξη και θα αποτελεί επιβάρυνση της υγείας του. Ως εκ τούτου, είναι, βάσιμος ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, από το άρθρο 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, κατά το πρώτο μέρος του, σύμφωνα με τον οποίο το Εφετείο, κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας και καθ' υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας, κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής του ουσιαστικού δικαίου, επιδίδασε στον πρώτο αναιρεσίβλητο, ως εύλογη χρηματική παροχή, το προαναφερόμενο ποσό, το οποίο, όμως, είναι δυσαναλόγως μικρό σε σχέση με αυτά που επιδικάζονται σε ανάλογες περιπτώσεις και προκύπτουν από τις συνθήκες της αδικοπραξίας (του τροχαίου ατυχήματος).

Μετά την παραδοχή ως βάσιμου του τρίτου λόγου αναιρέσεως κατά το πρώτο μέρος του, παρέλκει η έρευνα της βασιμότητας του λόγου αυτού κατά το δεύτερο και τρίτο μέρος του (άρθρ. 559 αρ. 19, 20 ΚΠολΔ), διότι η αναιρετική εμβέλεια του πρώτου μέρους καλύπτει το σύνολο της αξιώσεως από τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ.

Από το άρθρο 932 ΑΚ προκύπτει ότι σκοπός της διάταξης είναι να επιτυγχάνεται μία υπό ευρεία έννοια αποκατάσταση του παθόντος για την ηθική του βλάβη, λόγω της αδικοπραξίας, ώστε αυτός να απολαύει μία δίκαιη και επαρκή ανακούφιση και παρηγοριά, χωρίς, από το άλλο μέρος, να εμπορευματοποιείται η προσβληθείσα ηθική αξία και να επεκτείνεται υπέρμετρα το ύψος της αποζημιώσεως για ηθική βλάβη, που δεν μπορεί να αποτιμηθεί επακριβώς σε χρήμα. Με βάση τον σκοπό αυτόν αντλούνται, στη συνέχεια, ως ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννοιας του "ευλόγου" εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν τα πλέον πρόσφορα μέσα για την εκπλήρωση του εν λόγω σκοπού της διάταξης. Τέτοια στοιχεία είναι κυρίως: το είδος και η βαρύτητα της ηθικής προσβολής, η περιουσιακή, κοινωνική και προσωπική κατάσταση των μερών και κυρίως του παθόντος, η βαρύτητα του πταίσματος του δράστη (στον βαθμό που επηρεάζει την ένταση της ηθικής βλάβης), η βαρύτητα του τυχόν συντρέχοντος πταίσματος του θύματος, οι όλες ειδικότερες συνθήκες πρόκλησης της ηθικής βλάβης. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να οδηγούν τον Δικαστή να σχηματίσει την κατά το άρθρο 932 ΑΚ εύλογη κρίση του (όχι κατά τις υποκειμενικές του ανέλεγκτες αντιλήψεις, αλλά) κατ' εφαρμογή του αντικειμενικού μέτρου που θα εφάρμοζε και ο νομοθέτης, αν έθετε ο ίδιος τον κανόνα αποκατάστασης της ηθικής βλάβης στην ατομική περίπτωση. Συνάγεται δε το αντικειμενικό αυτό μέτρο από τον ανωτέρω σκοπό του άρθρου 932 ΑΚ και, μέσω αυτού, από την όλη κλίμακα των υπερκειμένων σκοπών του συστήματος αποζημίωσης λόγω αδικοπραξίας του ΑΚ. Η κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας, όσον αφορά το ύψος της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης αποφασίζεται (κατ' αρχήν αναιρετικώς ανέλεγκτα), με βάση τους ισχυρισμούς και τα αποδεικτικά στοιχεία που θέτουν στη διάθεσή του οι διάδικοι. Επιβάλλεται όμως, σε κάθε περίπτωση να τηρείται, κατά τον καθορισμό του επιδικαζόμενου ποσού, η αρχή της αναλογικότητας ως γενική νομική αρχή και δη αυξημένης τυπικής ισχύος (άρθρα 2 παρ. 1 και 25 του ισχύοντος Συντάγματος) με την έννοια ότι η σχετική κρίση του Δικαστηρίου, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια όπως αυτά διαπιστώνονται από τα δεδομένα της κοινής πείρας και την κοινή περί δικαίου συνείδηση σε ορισμένο τόπο και χρόνο, που αποτυπώνονται στη συνήθη πρακτική των Δικαστηρίων. Και τούτο, διότι μια απόφαση, με την οποία επιδικάζεται ένα ευτελές ή υπέρμετρα μεγάλο ποσό, ως δήθεν εύλογο κατά την ελεύθερη κρίση του Δικαστηρίου, προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης, ευτελίζει, στην πρώτη περίπτωση, (όσον αφορά τον παθόντα), το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου, και στην δεύτερη, (όσον αφορά τον υπόχρεο), το δικαίωμα της περιουσίας τους, αφού το Δικαστήριο επεμβαίνοντας στη διαφορά μεταξύ ιδιωτών πρέπει, όπως προαναφέρθηκε, να τηρεί μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στα αντιτιθέμενα συμφέροντα, με παράλληλη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι η έννοια της αναλογικότητας είναι έννοια αυστηρότερη του "ευλόγου" και συνακόλουθα το "εύλογο"

εμπεριέχεται αναγκαίως στο "ανάλογο". Άλλωστε την αρχή αυτή, υπό την προεκτεθείσα έννοια, εκφράζει και η υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, υπό, την έννοια ότι πρέπει να υπάρχει μια ανεκτή σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του σκοπού που επιδιώκει κάθε μέτρο, το οποίο αποστερεί ένα άτομο από θεμελιακό δικαίωμά του, όπως από την ιδιοκτησία του. Ενόψει όλων αυτών η κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας, ως προς το ύψος του ποσού της επιδικασθείσης χρηματικής ικανοποίησης, πρέπει να ελέγχεται αναιρετικά, για το αν παραβιάζεται ευθέως ή εκ πλαγίου (άρθρο 559 ΚΠολΔ αναλόγως από τους αρ. 1 ή 19), η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 2 παρ. 1 και 25 του Συντάγματος) υπό την προεκτεθείσα έννοια, αλλά και όταν διαπιστώνεται υπέρβαση από το δικαστήριο της ουσίας των ακραίων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας (Ολ.ΑΠ 9/2015).

Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση αναφορικά με την αγωγική αξίωση της χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης του ενάγοντος και ήδη αναιρεσειόντος, δέχθηκε, ανελέγκτως, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "Αποδείχθηκε τέλος, ότι ο ενάγων, λόγω του τραυματισμού του, υπέστη ηθική βλάβη, για την απάμβλυνση της οποίας δικαιούται χρηματικής ικανοποίησης. Αυτή, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες συνέβη το ατύχημα, της αποκλειστικής υπαιτιότητας και της βαρύτητας του πταίσματος του πρώτου εναγομένου, του είδους και της έκτασης του τραυματισμού του ενάγοντος, της προκληθείσας από το ατύχημα αναπηρίας του, του χρόνου ανικανότητάς του προς εργασία, της ψυχικής και σωματικής ταλαιπωρίας που έχει υποστεί εν γένει από την ένδικη αδικοπραξία και της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης αυτού και του πρώτου εναγομένου, κρίνεται ότι πρέπει να ανέλθει στο εύλογο και δίκαιο ποσό των 20.000 ευρώ. Έσφαλε επομένως, και ως προς αυτό το κεφάλαιο το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλούμενη υπ' αριθμ. 183/2013 απόφασή του, επεδίκασε στον ενάγοντα ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική του βλάβη 70.000 ευρώ, δηλαδή μεγαλύτερο ποσό κατά 50.000 ευρώ (ήτοι $70.000 - 20.000 = 50.000$) από αυτό που αποδείχθηκε ότι δικαιούται σύμφωνα με τα προαναφερόμενα και ως εκ τούτου, πρέπει να γίνουν εν μέρει δεκτοί οι σχετικοί με το παραπάνω κεφάλαιο λόγοι της δεύτερης έφεσης και της αντέφεσης και να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος ο αντίστοιχος λόγος της πρώτης έφεσης με τον οποίο ο εκκαλών - ενάγων παραπονείται για τη μερική επιδίκαση του σχετικού αιτήματός του". Κρίνοντας έτσι, το Εφετείο, δηλαδή με το να καθορίσει τη χρηματική ικανοποίηση του αναιρεσειόντος λόγω ηθικής βλάβης, στο ποσό των 20.000 ευρώ, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας και υπερέβη τα ακραία όρια της διακριτικής του ευχέρειας, δεδομένου ότι το ποσό αυτό, κατά την κοινή πείρα, τη δικαστηριακή πρακτική και τη συνείδηση για το δίκαιο, υστερεί και μάλιστα καταφανώς, εκείνων που συνήθως επιδικάζονται σε παρόμοιες περιπτώσεις χρηματικής ικανοποίησης, ενόψει και των ανέλεγκτων αναιρετικά παραδοχών της προσβαλλομένης απόφασης ότι η εμφανισθείσα οστεοαρθρίτιδα, αποτελεί μορφή μερικής αναπηρίας και θα αποτελεί επιβάρυνση της υγείας του στο μέλλον. Επομένως, είναι βάσιμος ο σχετικός τέταρτος κατά το πρώτο μέρος του από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, λόγος της αναίρεσης, με τον οποίο ο αναιρεσειών αποδίδει στην πληττόμενη απόφαση τις αιτιάσεις ότι, κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας και καθ' υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας, το Εφετείο, κατά την εφαρμογή της, ουσιαστικού δικαίου, διάταξης του άρθρου 932 του ΑΚ, επιδίκασε σ' αυτόν ως εύλογη χρηματική του ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, από τον τραυματισμό του, το προαναφερόμενο ποσό, το οποίο, όμως, είναι δυσαναλόγως μικρό σε σχέση με αυτά που επιδικάζονται σε ανάλογες περιπτώσεις και προκύπτουν από τις συνθήκες της αδικοπραξίας (του τροχαίου ατυχήματος).

Μετά από αυτά, η κρινόμενη αίτηση αναίρεσης πρέπει να γίνει δεκτή, κατά παραδοχή των προαναφερόμενων λόγων της, και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη εφετειακή απόφαση, ως προς τα κεφάλαια που προεκτέθηκαν, δηλαδή της χρηματικής παροχής από τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ και της αποζημιώσεως λόγω ηθικής βλάβης, καθώς και ως προς τις διατάξεις της δικαστικής δαπάνης που αφορούν στους διαδίκους αυτούς. Ακολουθως, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση, κατά τα αναιρούμενα κεφάλαιά της, στο ίδιο δικαστήριο, αφού είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλο δικαστή, εκτός από εκείνον που δίκασε προηγουμένως (άρθρ. 580 παρ. 3 ΚΠολΔ). Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή του παραβόλου, που έχει καταθέσει ο αναιρεσείων, σ' αυτόν (άρθρα 495 παρ. 3 εδαφ. ε' του ΚΠολΔ, όπως ισχύει και εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 1 άρθρο τρίτο του ν. 4335/2015 που ισχύει, κατ' άρθρ. 1 άρθρο ένατο παρ. 2 και 4 αυτού, για τα κατατιθέμενα από την 1η-1-2016 ένδικα μέσα). Τέλος, τα δικαστικά έξοδα της παρούσας ανααιρετικής δίκης, μεταξύ των διαδίκων μερών, που αμφότερα κατέθεσαν προτάσεις, πρέπει να συμψηφιστούν, μετά την εκατέρωθεν κατανομή τους, λόγω της μερικής κατ' ίσα μέρη νίκης και ήττας του καθενός (άρθρ. 178, 183, 189 παρ. 1, 191 παρ. 2 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 76/2015 απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Κρήτης ως προς τα κεφάλαια της χρηματικής παροχής της διατάξεως του άρθρου 931 ΑΚ και της αποζημιώσεως λόγω ηθικής βλάβης.

Παραπέμπει την υπόθεση για τα παραπάνω κεφάλαια για περαιτέρω εκδίκαση στο Μονομελές Εφετείο Κρήτης, το οποίο θα συγκροτηθεί από άλλο δικαστή, πλην αυτού που εξέδωσε την παραπάνω απόφαση.

Διατάζει την επιστροφή στον αναιρεσείοντα του παραβόλου που έχει καταθέσει.

Και

Συμψηφίζει, στο σύνολό τους, τα δικαστικά έξοδα της παρούσας δίκης μεταξύ των διαδίκων.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 15 Δεκεμβρίου 2017.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 12 Ιανουαρίου 2018.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ